

Handläggare
Frida Nordström
08-508 876 16**Till**
Exploateringsnämnden
2026-09-24

Gemensam fosforfällning Lilla Värtan

Förslag till beslut

1. Exploateringsnämnden beslutar att ge exploateringskontoret i uppdrag att ta fram ett avtal med Lidingö stad, Danderyds kommun, Nacka kommun och Solna stad som reglerar kostnad och ansvarsfördelning mellan parterna för utförandet av gemensam fosforfällning/aluminiumbehandling av Lilla Värtans botten.
2. Exploateringsnämnden bemyndigar exploateringskontorets förvaltningschef att underteckna ett avtal avseende kostnad och ansvarsfördelning mellan parterna för utförandet av gemensam fosforfällning/aluminiumbehandling av Lilla Värtans botten.

Thomas Andersson
FörvaltningschefAnders Jonsson
Avdelningschef

Bakgrund

Sedan 2021 pågår ett samarbete mellan parterna inom Lilla Värtans avrinningsområde. Syftet med samarbetet är att samordna och främja parternas vattenvårdsarbete. För att bidra till att följa miljö kvalitetsnormerna för Lilla Värtan har Stockholms stad, Lidingö stad, Danderyds kommun, Nacka kommun och Solna stad tagit fram ett gemensamt lokalt åtgärdsprogram (LÅP) för Lilla Värtan med förslag till åtgärder för respektive kommun. Även ett antal åtgärder som med fördel genomförs gemensamt föreslås i åtgärdsprogrammet.

Exploateringskontoret
StadsmiljöFleminggatan 4
Box 8189
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 876 16
Växel 08-508 276 00
frida.nordstrom@stockholm.se
exploateringskontoret.expl@stockholm.se
Org nr 212000-0142
start.stockholm

Lilla Värtan är kraftigt övergödd. För att minska övergödningsproblematiken föreslås i LÅP att delar av kustvattnets botten behandlas med en metod där aluminium tillsätts för att binda fosfor i sedimentet, så kallad fosforfällning. Behandlingen reducerar internbelastningen av fosfor och minskar därmed övergödningen i Lilla Värtan, vilket är en nödvändig förutsättning för att kunna bidra till att följa miljökvalitetsnormerna. För kommunerna är miljökvalitetsnormerna bindande och de regleras i 5 kap. miljöbalken.

LÅP kan ses som en avsiktsförklaring till att fosforfällning genomförs som en gemensam åtgärd. Fosforfällning är en kostnadseffektiv åtgärd jämfört med att reducera samma mängd fosfor med andra åtgärder på land. Den föreslagna bottenbehandlingen innebär att cirka 21 ton fosfor som idag återfinns i Lilla Värtans botten kan bindas permanent. En fällningsinsats bör, om möjligt, samordnas med angränsande vattenförekomster som står i förbindelse med Lilla Värtan. Målsättningen är att genomföra bottenbehandlingen i Lilla Värtan parallellt med motsvarande behandling i Edsviken. Detta ger samordningsvinster vad gäller såväl personella resurser som kostnader kopplat till själva entreprenaden.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts på avdelningen stadsmiljö tillsammans med avdelningen mark, värdering och juridik.

Exploateringskontorets förslag

För att kunna utföra den gemensamma åtgärden behöver ett avtal tecknas som reglerar kostnad och ansvarsfördelning mellan de berörda parterna. Exploateringskontoret föreslår att Stockholms stad genom dess exploateringsnämnd tecknar ett avtal med Lidingö stad, Danderyds kommun, Nacka kommun och Solna stad för genomförandet av gemensamma fosforfällning i Lilla Värtan. En fällning i Lilla Värtan kan behöva upprepas för att binda nytilkommen fosfor, vilket parterna i sådant fall ska teckna nytt avtal om.

För genomförande av åtgärden gäller ett kostnadstak om totalt 16 miljoner kronor (genomförande år 2027) för de gemensamma åtagandena. I denna budget ryms bl.a. kostnader kopplat till utförande av åtgärden samt kostnader för samråd med sakägare.

För varje år som insatsen fördröjs är uppskattad risk för kostnadsökning 1 miljon kronor/år. Kostnadstaket för år 2028 är därför 17 miljoner kronor och för år 2029 18 miljoner kronor.

Maximal kostnad per avtalspart beräknad för år 2027		
kommun	Ca kostnad (mnkr)	Ca fördelning av budget (%)
Stockholm	7,8	48,5
Lidingö	4,1	25,5
Nacka	1,6	10
Solna	0,5	3
Danderyd	2,1	13
Totalt	16	100

Åtgärden bedöms ta cirka fyra månader och beräknas genomföras år 2027 alternativt 2028 eller 2029.

Exploateringskontoret föreslår att exploateringsnämndens ansvarar för att tillse att projektet genomförs, men arbetet kommer att samordnas av Stockholms stad genom dess miljöförvaltning.

Detaljerad genomförandetid bör fastslås av exploateringsnämnden i god tid innan behandling så att medel kan avsättas i avtalsparternas budgetprocesser. För att åtgärden ska kunna utföras under ett visst år behöver exploateringsnämnden senast i mars det året ha bestämt att åtgärden ska genomföras det året. Ett sådant beslut kommer bl.a. att baseras på om finansiering erhållits från avtalsparterna för utförande under det året.

Slut